

Authors' contribution/
Wkład autorów:
A. Study design/
Zaplanowanie badań
B. Data collection/
Zebranie danych
C. Statistical analysis/
Analiza statystyczna
D. Data interpretation/
Interpretacja danych/
E. Manuscript preparation/
Przygotowanie tekstu
F. Literature search/
Opracowanie
piśmiennictwa
G. Funds collection/
Pozyskanie funduszy

**THE STATE OF AND PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT
OF CYCLING TOURISM IN CENTRAL ROZTOCZE,
ACCORDING TO TOURISTS**

**STAN I PERSPEKTYWY ROZWOJU TURYSTYKI ROWEROWEJ NA ŚRODKOWYM
ROZTOCZU W OPINII TURYSTÓW**

Agnieszka Kozak^{1(A,B,C,D,E)}

¹Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Poland
Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Polska

Kozak, A. (2019). The state of and prospects for the development of cycling tourism in Central Roztocze, according to tourists/ Stan i perspektywy rozwoju turystyki rowerowej na Środkowym Roztoczu w opinii turystów. *Economic and Regional Studies*, 12(4), 418-427. <https://doi.org/10.2478/ers-2019-0037>

ORIGINAL ARTICLE

JEL code: Q56

Submitted:
October 2019

Accepted:
November 2019

Tables: 4
Figures: 4
References: 8

ORYGINALNY ARTYKUŁ
NAUKOWY

Klasyfikacja JEL: Q56

Zgłoszony:
październik 2019

Zaakceptowany:
listopad 2019

Tabele: 4
Rysunki: 4
Literatura: 8

Summary

Subject and purpose of work: The purpose of the paper is to present the state of and prospects for the development of cycling tourism in Central Roztocze, a physico-geographical mesoregion in south-eastern Poland.

Materials and methods: The research was carried out by means of a diagnostic survey using the survey technique and a literature review. It was carried out in the period from April to June 2018 on a sample of 128 tourists.

Results: The research showed that tourists most often cycle several times a week, covering distances of more than 30 km. The main reason for visiting this region is its natural values. The general assessment of the tourist routes indicates that they are not sufficiently prepared for tourists. It was also shown that in order to popularise cycling tourism, it is necessary to expand lodging facilities, and to provide more practical information about routes.

Conclusions: The main factor encouraging tourists to visit Central Roztocze is its natural beauty. The general condition of the routes was assessed by the respondents as "average". The factor conducive to the development of cycling tourism in Central Roztocze might be the development of the cycling infrastructure, including lodging facilities and practical information on cycling trails.

Keywords: Central Roztocze, cycling tourism, tourism, tourist infrastructure

Streszczenie

Przedmiot i cel pracy: Celem artykułu jest przedstawienie stanu i perspektyw rozwoju turystyki rowerowej na Środkowym Roztoczu, mezoregionie fizycznogeograficznym w południowo-wschodniej Polsce. **Materiały i metody:** Badania przeprowadzono metodą sondażu diagnostycznego korzystając z techniki ankiety oraz wykorzystując przegląd literatury. Przeprowadzono je w okresie od kwietnia do czerwca 2018 roku na próbie liczącej 128 turystów.

Wyniki: Badania wykazały, że turyści najczęściej korzystają z jazdy rowerem kilka razy w tygodniu pokonując trasy powyżej 30 km. Głównym motywem odwiedzania tego regionu są jego walory naturalne. Ogólna ocena szlaków turystycznych wskazuje na niewystarczające ich przygotowanie dla turystów. Wykazano także, że dla popularyzacji turystyki rowerowej, konieczne jest zwiększenie bazy noclegowej i praktycznych informacji o szlakach.

Wnioski: Głównym czynnikiem zachęcającym do zwiedzania Środkowego Roztocza są walory naturalne. Stan ogólny szlaków respondentów ocenili jako przeciętny. Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi turystyki rowerowej na Środkowym Roztoczu może być rozbudowanie infrastruktury rowerowej w tym bazy noclegowej i informacji praktycznych dotyczących szlaków rowerowych.

Słowa kluczowe: Środkowe Roztocze, turystyka rowerowa, turystyka, infrastruktura turystyczna

Address for correspondence/ Adres korespondencyjny: dr Agnieszka Kozak, Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Faculty of Health Sciences, Sidorska 95/97, 21-500 Biała Podlaska, Poland; phone: +48 83 344-99-02; e-mail: agatau@tlen.pl;

Journal indexed in/ Czasopismo indeksowane w: AGRO; AgEcon Search; Baidu Scholar; BazEkon; CEON; CNKI Scholar; CNPIEC – cnplinker; EBSCO; Google Scholar; Index Copernicus ICV 2018: 100,00; J-Gate; KESLI-NDSL; Naviga (Softweco); POL-index; Polish Ministry of Science and Higher Education, 2015-2018: 9 points; Primo Central (ExLibris); QOAM; ReadCube; Summon (Serials Solutions/ProQuest); TDNet; WanFang Data; WorldCat (OCLC). **Copyright:** © 2019 Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Agnieszka Kozak. All articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

Introduction

Cycling is currently one of the most popular forms of physical activity. Moreover, Poland has been ranked among 10 countries in Europe in which expenditure on cycling tourism is the highest, and amounts to about EUR 2 billion a year (Dembińska 2016). Cycling tourism in Poland is developing every year, which has an impact on the planning of urban space and suburban zones, taking into account the needs of cyclists as a major group of road users. An important factor in the development of cycling tourism, according to Aleksandra Borawska-Melnyk (2016), is the creation of attractive and high-quality routes, with a wide range of board and lodging facilities, in areas valuable in terms of nature and culture. Therefore, two issues are particularly important: an analysis of the state of cycling tourism development, and the opinions of cyclists on cycling tourism, which should be taken into account in infrastructure development planning (Rogowski, Nadolski 2015). The ever-increasing interest in cycling is connected with the sense of freedom, the accessibility of a variety of places, and the ease of purchasing a bike. In many European cities a bike is an important means of transport used for commuting to work and school, and the share of cycling trips reaches 30%, as in Amsterdam, or even 40%, as in Copenhagen and Groningen (Dekoster, Schollaert, 2000).

The aim of this paper is to present the state of and prospects for cycling tourism in Central Roztocze. Central Roztocze is understood as a physico-geographical mesoregion in south-eastern Poland, one of the three mesoregions of Roztocze. The Roztocze National Park, Krasnobród Landscape Park, and numerous nature reserves and nature monuments are located in its area. Central Roztocze is a highly attractive region for tourists.

Research methodology

The main aim of the paper is to determine the attractiveness of cycling tourism in Central Roztocze. The research was carried out by means of a diagnostic survey using the survey technique. The author's survey was conducted among 128 people. The survey was carried out in the period from April to June 2018. The participants of the survey were randomly selected cyclists who were using the cycling trails in Central Roztocze.

In the course of writing this paper the following survey questions were asked

1. How often do tourists cycle, and what distance do they cover?
2. Is the car the main means of transport used for visiting the region under study?
3. From where do tourists get information about Central Roztocze?
4. Are natural values the main factor encouraging tourists to visit the region of Central Roztocze?
5. Are the cycling trails well prepared for tourists?

Wstęp

Jazda na rowerze należy obecnie do najpopularniejszych form aktywności fizycznej. Ponadto nasz kraj został zaliczony do 10 krajów w Europie, w których wydatki na turystykę rowerową są najwyższe i wynoszą ok. 2 mld euro (Dembińska 2016). Turystyka rowerowa w Polsce rozwija się z każdym rokiem, ma to wpływ na planowanie przestrzeni miast i stref podmiejskich uwzględniających postulaty cyklistów jako istotnej grupy użytkowników dróg. Ważnym czynnikiem rozwoju turystyki rowerowej według Aleksandry Borawskiej-Melnyk (2016) jest tworzenie atrakcyjnych i wysokiej jakości tras z bogatą ofertą noclegową i kulinarną w obszarach cennych pod względem przyrodniczym i kulturowym. Szczególnie istotnymi zagadnieniami stają się więc: analiza stanu rozwoju turystyki rowerowej oraz opinie cyklistów na jej temat, które powinny być brane pod uwagę w planowaniu rozwoju infrastruktury (Rogowski, Nadolski 2015). Ciągły wzrost zainteresowania jazdą rowerem wiąże się z poczuciem wolności, dostępności różnych miejsc, łatwością zakupu roweru. W wielu miastach Europy rower jest ważnym środkiem transportu wykorzystywanym do dojazdów do pracy i szkoły, a udział podróży rowerowych osiąga 30%, jak w Amsterdamie czy nawet 40%, jak w Kopenhadze i Groningen (Dekoster, Schollaert, 2000).

Celem artykułu jest przedstawienie stanu turystyki rowerowej na Środkowym Roztoczu. Środkowe Roztocze jest rozumiane jako mezoregion fizyczno-geograficzny w południowo-wschodniej Polsce, jeden z trzech mezoregionów Roztocza. Na jego obszarze znajduje się Roztoczański Park Narodowy, Krasnobródzki Park Krajobrazowy, liczne rezerваты przyrody oraz pomniki przyrody. Roztocze Środkowe jest regionem o wysokiej atrakcyjności turystycznej.

Metodyka badań

Celem pracy jest próba określenia atrakcyjności uprawiania turystyki rowerowej na terenie Środkowego Roztocza. Badania przeprowadzono metodą sondażu diagnostycznego korzystając z techniki ankiety. Autorską ankietę przeprowadzono wśród 128 osób. Badania przeprowadzono w okresie od kwietnia do czerwca 2018 roku. Uczestnikami badań byli losowo wybrani rowerzyści korzystający ze szlaków rowerowych na Środkowym Roztoczu.

W trakcie pisania niniejszego artykułu postawiono następujące pytania badawcze:

1. Jak często turyści jeżdżą rowerem oraz jaką trasę pokonują?
2. Czy samochód jest głównym środkiem transportu, dzięki któremu badany region jest zwiedzany?
3. Skąd turyści czerpią informacje na temat Środkowego Roztocza?
4. Czy walory naturalne są głównym czynnikiem zachęcającym do odwiedzenia regionu Środkowego Roztocza?
5. Czy szlaki rowerowe są odpowiednio przygotowane dla turystów?

6. What factors influence improvements in the quality of services provided in the field of cycling tourism?

Cycling tourism in Central Roztocze

In comparison with other regions of Poland, Central Roztocze is distinguished by quite low industrialisation, and a low level of urbanisation, but, on the other hand, it is a region with natural and cultural values unique to Poland and Europe, which play an important role in the activation of tourism in the region.

Roztocze is an attractive geographical region which connects the Lublin Upland with Podole. The Roztocze region consists of three parts: Western, Central, and Eastern Roztocze. While cycling, tourists have a chance to discover the most beautiful places in the region. The main attraction is the Roztocze National Park. Currently, there are 17 nature reserves in Roztocze. These are forest, landscape, and geological reserves, ideal places for lovers of nature and contact with nature. Enthusiasts of anthropogenic values will also find something for them there. Famous and attractive places such as Zwierzyniec, Zamość (a UNESCO World Heritage Site), Józefów, Szczepieszyn, Krasnobród, Narol, and numerous smaller towns will surely delight cycling enthusiasts.

Cycling tourism in Roztocze is popularised by cycling associations. In the Józefów commune there is Józefowska Kawaleria Rowerowa (The Józefów Bike Cavalry). Its activists have launched the tourist product "Józefów – the Bike Capital of Roztocze", as part of which bike rallies are organised, and also tourist guides and maps are drawn up (Prószyńska-Bordas, Fedczyszyn 2012). One of the many annual events is the "Independence Rally", which integrates local bicycle enthusiasts, and attracts many tourists. (<http://jkr.org.pl/index.php?id=kalendarz-naszych-rajdow>, access date 08/11/2019). Other interesting initiatives include the rallies "Szlakiem leśniczówek Puszczy Solskiej", "Gwiazdzisty Rajd Rowerowy Wzgórze Polak", "Ekorajd", and "Na skrzydłach Natury".

The most important element in cycling tourism are the trails, which are sections of routes for cyclists, marked with special signs, which run along existing public roads. A cyclist-friendly trail must meet a specific group of criteria, i.e. it must run along roads with low intensity of car traffic, have a good tourist infrastructure, its course must provide convenient access to the trail by means of public transport, which can be used to transport the bike, and good accessibility of maps and information materials for the trail should be secured. Tourists in the area of Central Roztocze may use sections of the Green Velo Trail, the Roztocze Central Cycling Trail, and other well-prepared cycling routes. The Roztocze Central Cycling Trail has been marked out along low-traffic roads among the most interesting attractions of Roztocze, intersecting with the Green Velo Trail. In the Trail Area paper maps are available. Short descriptions

6. Jakie czynniki wpływają na poprawę jakości świadczonych usług w zakresie turystyki rowerowej?

Turystyka rowerowa na Środkowym Roztoczu

Na tle pozostałych regionów Polski Środkowe Roztocze wyróżnia się dosyć słabym uprzemysłowieniem i niskim poziomem urbanizacji, z drugiej strony jednak jest regionem o unikatowych w skali Polski i Europy walorach przyrodniczych i kulturowych które pełnią istotną rolę w aktywizacji ruchu turystycznego w regionie.

Roztocze to atrakcyjna kraina geograficzna, która łączy Wyżynę Lubelską z Podolem. Region Roztocza składa się z trzech części: Roztocza Zachodniego, Środkowego i Wschodniego. Podczas jazdy na rowerze turyści mają szansę poznać najpiękniejsze miejsca tego regionu. Główną atrakcją jest Roztoczański Park Narodowy. Obecnie na terenie Roztocza znajduje się 17 rezerwatów przyrody. Są to rezerваты leśne, krajobrazowe i geologiczne, wymarzone miejsca dla miłośników przyrody i kontaktu z naturą. Pasjonaci walorów antropogenicznych również znajdą tutaj coś dla siebie. Znane i atrakcyjne turystycznie miejsca jak: Zwierzyniec, Zamość (wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO), Józefów, Szczepieszyn, Krasnobród, Narol i liczne mniejsze miejscowości na pewno zachwycą miłośników jazdy na rowerze.

Turystyka rowerowa na Roztoczu jest popularyzowana przez stowarzyszenia rowerowe. W gminie Józefów działa Józefowska Kawaleria Rowerowa. Jej aktywiści wylansowali produkt turystyczny „Józefów rowerowa stolica Roztocza”, w ramach którego organizowane są rajdy rowerowe, redagowane przewodniki i mapy turystyczne (Prószyńska-Bordas, Fedczyszyn 2012). Jedną z licznych corocznych imprez jest „Rajd Niepodległości” integrujący miejscowych miłośników rowerów i przyciągający wielu turystów. (<http://jkr.org.pl/index.php?id=kalendarz-naszych-rajdow>, data dostępu 08.11.2019). Inne ciekawe inicjatywy to Rajdy „Szlakiem leśniczówek Puszczy Solskiej”, „Gwiazdzisty Rajd Rowerowy Wzgórze Polak”, „Ekorajd”, czy Rajd „Na skrzydłach Natury”.

Najważniejszym elementem turystyki rowerowej są szlaki, będące odcinkami tras dla rowerzystów, oznaczonymi specjalnymi znakami, których przebieg prowadzi istniejącymi drogami publicznymi. Szlak przyjazny rowerzyście musi spełniać określoną grupę kryteriów, tj. prowadzić drogami o małym natężeniu ruchu samochodowego, być wyposażony w dobrą infrastrukturę turystyczną, jego przebieg ma zapewnić wygodę dojazdu do szlaku środkami komunikacji publicznej, którymi można przewieźć rower oraz powinna być zabezpieczona dobra dostępność map i materiałów informacyjnych szlaku. Turyści na obszarze Środkowego Roztocza mają do dyspozycji odcinki szlaku Green Velo, Centralnego Szlaku Rowerowego Roztocza, a także inne dobrze przygotowane trasy rowerowe. Centralny Szlak Rowerowy Roztocza został wyznaczony po mało uczęszczanych drogach wśród najciekawszych atrakcji Roztocza,

can also be found on the websites of Lubelskie Travel, Roztoczański Park Narodowy (Roztocze National Park) and Lubimy Rowery ("We like Bikes"). The town of Józefów deserves special attention. Its place on the cycling map of Central Roztocze owes its importance both to the systematically developed infrastructure and to the activities of the Józefowska Kawaleria Rowerowa association, which since 2003 has been inviting cyclists from Poland and abroad to take part in rallies. Bicycle enthusiasts in Józefów alone have at their disposal 7 km of well-prepared bicycle routes, and 90 km of professionally marked cycling routes and trails run through the commune. They have been marked out through the most interesting places in Roztocze, in terms of nature, landscape, and culture. In Józefów at ul. Źródłana there is also a pump track. About 6 thousand people, amateurs and professionals, took part in over 60 rallies organised by Józefowska Kalwaria Rowerowa. The association provides escapades with various difficulty levels, while taking care of their attractiveness and safety for cyclists (<http://jkr.org.pl/index.php?id=trasy-rowerowe>, access date 12/10/2019). Three cycling routes run through the commune of Józefów, allowing cyclists to discover and explore the most interesting tourist attractions of the commune of Józefów and Central Roztocze – cross-border: "The Roztocze Central Cycling Trail" (red); local, but leading through four communes: "The Cycling Route of Józefów Land in Roztocze" (green); and, running from Zwierzyniec to Górecko Stare: "The Cycling Route to Florianka" (yellow). Central Roztocze has also outstanding scenic values, noteworthy are the picturesque towns such as Narol with the historic Łoś Palace and the health resort Horyniec-Zdrój, located near the border with Ukraine. An interesting town is Szczepieszyn, which is famous mainly for its beetle, whose monument stands on the town square, its older monument being located on the main road leading to Zwierzyniec, by the old mill. There are also temples of three religions: the Dormition of the Mother of God Orthodox Church, the Synagogue, St. Nicholas' Church, and St. Catherine's Church. Due to its natural wealth, Central Roztocze has transformed into one of the main places most frequently visited by tourists, which means that the development of tourism is increasingly better and at a higher level. Many cycling routes are located around the town of Narol in the Podkarpackie Voivodeship. This is a town situated on the boundary of Central and Southern Roztocze. There are many Orthodox churches and other churches which are well worth seeing. A number of cycling routes begin and end in Narol.

Results

The survey involved 128 respondents. While characterising the research group, it was found that the majority of the participants were men (67.2%), and 32.8% women. The largest group of respondents were people between 20 and 30 years of age (50.0%), and between 31 and 40 years of age (32.0%). People

przecinając się ze szlakiem Green Velo. Na Obszarze Szlaku są dostępne mapy papierowe. W sieci znajdziemy także krótkie opisy na stronach Lubelskie Travel, Roztoczański Park Narodowy oraz Lubimy Rower. Na szczególną uwagę zasługuje miejscowość Józefów. To ważne miejsce na rowerowej mapie Środkowego Roztocza zawdzięcza zarówno systematycznie rozbudowywanej infrastrukturze jak też aktywności stowarzyszenia Józefowska Kawaleria Rowerowa, które od 2003 roku zaprasza na rajdy rowerzystów z kraju i zagranicy. Miłośnicy jednośladów tylko w samym Józefowie mają do dyspozycji 7 km świetnie przygotowanych dróg rowerowych, a przez gminę przebiega 90 km profesjonalnie wyznaczonych tras i szlaków rowerowych. Wytyczono je przez najciekawsze przyrodniczo, krajobrazowo i kulturowo zakątki Roztocza. W Józefowie przy ul. Źródlanej znajduje się również tor do pump-trucku. W zorganizowanych przez Józefowską Kalwarię Rowerową w ponad 60 rajdach uczestniczyło ok. 6 tysięcy osób, amatorów i profesjonalistów. Stowarzyszenie proponuje eskapady o różnym stopniu trudności, dbając jednocześnie o ich atrakcyjność i bezpieczeństwo rowerzystów (<http://jkr.org.pl/index.php?id=trasy-rowerowe,data> dostęp 12.10.2019). Przez gminę Józefów przebiegają trzy trasy rowerowe, pozwalające odkryć i poznać najciekawsze atrakcje turystyczne gminy Józefów i Roztocza Środkowego – transgraniczna: „Centralny szlak rowerowy Roztocza” (czerwona), lokalna, ale poprowadzona przez cztery gminy: „Trasa rowerowa Ziemi Józefowskiej na Roztoczu” (zielona) oraz biegnąca od Zwierzynca do Górecka Starego: „Trasa rowerowa do Florianki” (żółta). Roztocze Środkowe ma także wybitne walory widokowe, na uwagę zasługują malownicze miejscowości takie jak Narol z zabytkowym pałacem Łosiów i uzdrowisko Horyniec-Zdrój, położone blisko granicy z Ukrainą. Ciekawą miejscowością jest Szczepieszyn, który słynie głównie z chrząszcza, którego pomnik stoi na rynku miasteczka, jego starszy pomnik zlokalizowany jest przy głównej szosie prowadzącej do Zwierzynca, przy starym młynie. Są tutaj również świątynie trzech wyznań: Cerkiew Zaśnięcia NMP, synagoga, Kościół św. Mikołaja i kościół św. Katarzyny. Roztocze Środkowe ze względu na swoje bogactwo naturalne przekształciło się w jedno z głównych miejsc najchętniej odwiedzanych przez turystów, co sprawia, że zagospodarowanie turystyczne jest coraz lepsze i na wyższym poziomie. Wiele tras rowerowych zlokalizowanych jest wokół miasta Narol w województwie podkarpackim. Jest to miasto położone na granicy Roztocza Środkowego i Południowego. Warto tam zobaczyć liczne cerkwie i kościoły. Na terenie Narola zaczynają się i kończą się liczne trasy rowerowe.

Wyniki badań

W badaniach udział wzięło 128 osób. Dokonując charakterystyki grupy badawczej stwierdzono iż wśród uczestników przeważali mężczyźni (67,2%) natomiast 32,8% badanych stanowiły kobiety. Wśród badanych największą grupę stanowiły osoby między 20 a 30 rokiem życia (50,0%), oraz osoby w wieku

under 20 years of age constituted 6.3% of the respondents, 4.7% of the respondents were aged 41-50, and only 7% of the respondents were over 51 years of age. The vast majority of the respondents (75.0%) were from urban areas, while the other 25.0% of the respondents were from rural areas. They were mainly people with higher education (61.7%) and secondary education (31.3%). The structure of the respondents is presented in Table 1.

od 31 do 40 lat (32,0%). Osoby poniżej 20 roku życia stanowiły 6,3% badanych, w przedziale wiekowym 41-50 lat było 4,7% respondentów, zaledwie 7% badanych były to osoby powyżej 51 roku życia. Zdecydowana większość badanych (75,0%) to osoby z miasta, natomiast 25,0% badanych pochodziło ze wsi. Głównie były to osoby z wykształceniem wyższym (61,7%) oraz wykształceniem średnim (31,3%). Strukturę badanych przedstawia tabela 1.

Table 1. The characteristics of the research sample N=128
Tabela 1. Charakterystyka próby badawczej N=128

Characteristic/ Cecha	Gender/ Płeć				Total/ Ogółem	
	Male/ Mężczyzna		Female/ Kobieta			
	N	%	N	%	N	%
	86	67.2	42	32.8	128	100
Age/ Wiek						
Under 20 years/ Poniżej 20 lat	5	5.8	3	7.1	8	6.3
20 to 30 years/ lat	44	51.2	20	47.6	64	50.0
31 to 40 years/ lat	27	31.4	14	33.4	41	32.0
41 to 50 years/ lat	6	6.9	-	-	6	4.7
Over 51 years/ Powyżej 51 lat	4	4.7	5	11.9	9	7.0
Place of residence/ Miejsce zamieszkania						
Urban areas/ Miasto	70	81.4	26	61.9	96	75.0
Rural areas/ Wieś	16	18.6	16	38.1	32	25.0
Education/ Wykształcenie						
Primary/ Podstawowe	2	2.3	2	4.8	4	3.1
Vocational/ Zawodowe	4	4.7	1	2.4	5	3.9
Secondary/ Średnie	29	33.7	11	26.2	40	31.3
Higher/ Wyższe	51	59.3	28	66.6	79	61.7
Bike owner/ Posiadanie roweru						
Yes/ Tak	82	95.3	41	97.6	123	96.1
No/ Nie	4	4.7	1	2.4	5	3.9

Source: Own elaboration.
Źródło: Badania własne.

When asked about the frequency of cycling, the biggest number of the respondents, i.e. 35.9%, answered that they performed this activity several times a week, including more women (47.6%) than men (30.2%), 27.4% of the respondents took up this activity every day, 24.2% several times a month, and 13.5% less frequently (Table 2). The average number of kilometres travelled during such a cycling trip was more than 30 kilometres in as many as 44.5% of the respondents, including more by men (51.2%) than women (30.9%). The routes from 11 km to 20 km (25.0%) were second in terms of the distance covered (Table 2). The survey showed that the largest group of the respondents (82.8%) visited Central Roztocze on their own bicycles. Almost 55% of the participants indicated walking tours, and slightly fewer respondents (29.7%) visited Central Roztocze by kayak. The research also shows that travelling by car is still ranked high (58.6%) (Figure 1).

Na pytanie o częstotliwość jazdy rowerem najczęściej osób tj. 35,9% odpowiedziało, że czynność tą wykonują kilka razy w tygodniu, w tym częściej kobiety (47,6%) niż mężczyźni (30,2%), 27,4% osób taką aktywność podejmowało codziennie, 24,2% kilka razy w miesiącu a 13,5% rzadziej (tabela 2). Średnia pokonywanych kilometrów w czasie takiej wycieczki rowerowej aż u 44,5% badanych wynosiła powyżej 30 kilometrów, w tym głównie przez mężczyzn (51,2%) niż kobiety (30,9%). Drugie pod względem pokonywanej odległości były trasy od 11 km do 20 km (25,0%) (tabela 2). Na podstawie badań można zauważyć, że najliczniejsza grupa respondentów (82,8%) zwiedzała Środkowe Roztocze poruszając się własnym rowerem. Prawie 55% uczestników wskazało na zwiedzanie pieszo, nieco mniej respondentów (29,7%) zwiedzało Środkowe Roztocze kajakiem. Z badań wynika również że nadal wysoką pozycję (58,6%) zajmuje poruszanie się samochodem (rysunek 1).

Table 2. The frequency of cycling and the average number of kilometres travelled at a time
Tabela 2. Częstotliwość jazdy rowerem oraz średnia ilość pokonywanych kilometrów jednorazowo

Characteristic/ Cecha	Sex/ Płeć				Total/ Ogółem	
	Man/ Mężczyzna		Woman/ Kobieta			
	N	%	N	%	N	%
Frequency of cycling/ Częstotliwość jazdy rowerem						
Every day/ Codziennie	26	30.2	9	21.4	35	27.4
Several times a week/ Kilka razy w tygodniu	26	30.2	20	47.6	46	35.9
Several times a month/ Kilka razy w miesiącu	23	26.8	8	19.1	31	24.2
Less frequently/ Rzadziej	11	12.8	5	11.9	16	13.5
Average number of kilometres travelled/ Średnia ilość pokonywanych kilometrów						
Up to 11km/ Do 11km	11	12.8	9	21.4	20	15.6
From 11km to 20km/ Od 11km do 20km	16	18.6	16	38.1	32	25.0
From 21km to 30 km/ Od 21km do 30 km	15	17.4	4	9.6	19	14.9
More than 30km/ Powyżej 30km	44	51.2	13	30.9	57	44.5

Source: Own elaboration.

Źródło: Badania własne.

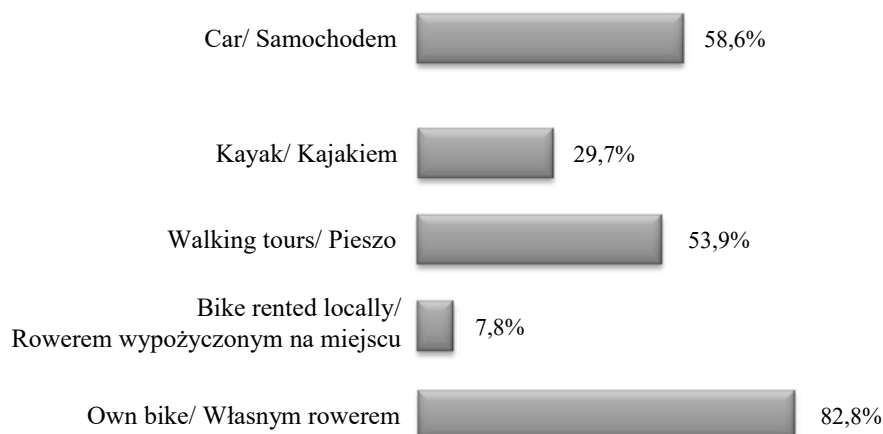

Figure 1. The methods for visiting Central Roztocze by tourists

Rysunek 1. Sposób zwiedzania Środkowego Roztocza przez turystów

Source: Own elaboration.

Źródło: Opracowanie własne.

The respondents who cycle mainly choose forest roads (85.2%) and paved roads outside the city (83.6%). Routes through field roads (66.4%), which make it possible to admire the landscape of the hills of Central Roztocze, are also very popular. The smallest number of the respondents (43%) indicated that they chose roads located in urban space for cycling. Therefore, for the surveyed cyclists it is important to have close contact with nature, and to relax and escape from the hustle and bustle of the city.

Cycling was almost equally frequent individually (34.4%), with the family (31.2%) and with a friend (28.9%) (Table 3). Most of the respondents used marked cycling trails (60.9%), 39.1% of the respondents preferred travelling along unmarked trails (Figure 2).

The respondents also assessed the sources of information on cycling trails. A large number of the participants stated that the Internet was a very

Respondenci przemieszczający się rowerem wybierają przede wszystkim drogi leśne (85,2%) oraz drogi utwardzone poza miastem (83,6%). Dużą popularnością cieszą się także trasy przez drogi polne (66,4%) dzięki którym można podziwiać krajobraz wzgórz Środkowego Roztocza. Najmniej osób (43%) wskazało, że na jazdę rowerem wybiera drogi zlokalizowane w przestrzeni miejskiej. Dla ankietowanych rowerzystów ważny jest więc bliski kontakt z przyrodą, wyciszenie się oraz ucieczka od miejskiego zgiełku i hałasu.

Jazda rowerem w niemal równym stopniu odbywała się indywidualnie (34,4%) i z rodziną (31,2%) oraz z kolegą lub koleżanką (28,9%) (tabela 3). Większość osób korzystała z oznakowanych szlaków rowerowych (60,9%), 39,1% respondentów preferowało poruszanie się trasami nieoznakowanymi (rysunek 2).

Respondenci dokonali także oceny źródeł informacji o szlakach rowerowych. Liczna grupa uczestników

Table 3. Companionship while riding a bike
Tabela 3. Towarzystwo w czasie jazdy rowerem

Characteristic/ Cecha	Gender/ Płeć				Total/ Ogółem	
	Male/ Mężczyzna		Female/ Kobieta			
	N	%	N	%	N	%
Companionship while riding a bike/ Towarzystwo w czasie jazdy rowerem						
Family/ Rodzina	19	22.1	21	50.0	40	31.2
Friend/ Kolega/koleżanka	26	30.2	11	26.2	37	28.9
Larger group/ Większa grupa	5	5.9	2	4.8	7	5.5
Individually/ Indywidualnie	36	41.9	8	19.0	44	34.4

Source: Own elaboration.

Źródło: Badania własne.

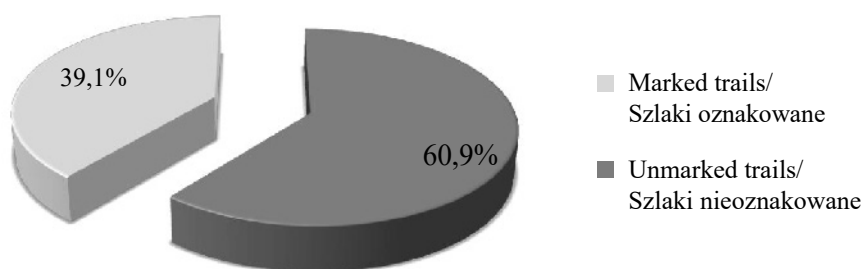

Figure 2. Types of selected trails

Rysunek 2. Rodzaj wybieranych szlaków

Source: Own elaboration.

Źródło: Badania własne.

popular source of information (32.0%). Nevertheless, tourists most often chose tourist maps (38.0%), less frequently marked trails (12%), tourist guides (6.0%), and GPS maps (2.0%), while only 1% of the respondents used the Tourist Information Centre. The results of the research are presented in Figure 3.

stwierdziła, że bardzo popularnym źródłem informacji jest internet (32,0 %). Mimo wszystko turyści najchętniej wybierają mapy turystyczne (38,0%), rzadziej oznakowane szlaki (12%), przewodniki turystyczne (6,0%), mapy GPS (2,0%), natomiast tylko a tylko 1% badanych skorzystało z Punktu Informacji Turystycznej. Wyniki badań przedstawia rysunek 3.

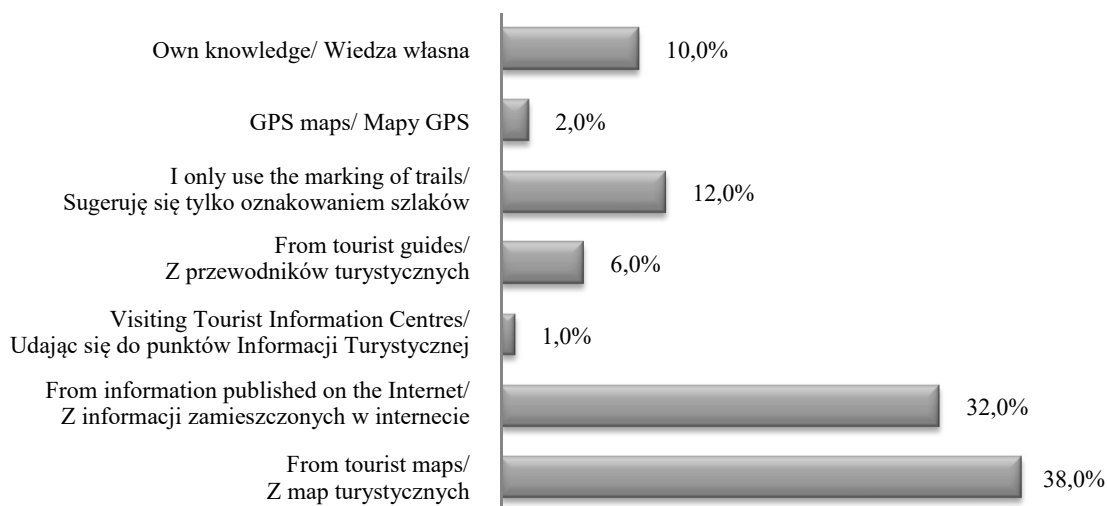

Figure 3. The sources of information used by tourists before travelling

Rysunek 3. Źródła informacji, z których korzystają turyści przed podróżą

Source: Own elaboration.

Źródło: Badania własne.

Most tourists believe that the main factor influencing their interest in cycling tourism in Central Roztocze is nature, i.e. extensive forest cover, the presence of numerous protected areas, and the interesting landscape (49.2%). The role of other factors, such as unique natural values (32.0%), low car traffic (31.2%), historical values (21.1%), the range of lodging facilities (25.0%), and easy access from the place of residence (29.7%), was highly rated. The factors adversely affecting the development of cycling tourism included neglected cycling routes (29.7%), monotonous landscapes (28.9%), car traffic (25.8%), long-distance access from the place of residence (23.4%), lack of technically difficult routes (23.4%), and a still insufficient range of board and lodging facilities (21.1%), respectively. Subsequently, respondents were asked to rate the cycling trails. Cyclists rated highest the quality of the cycling trails by indicating their tourist attractiveness (65.6%). The general assessment of trails (36.7%), the course of the trails (35.9%), and the comfort of cycling (32.0%), were not rated very highly. The lowest ratings were given for the marking of trails (27.3%) (Table 4). Tourists noted first of all that trails were marked out in areas of outstanding natural and cultural values. In their answers, however, they most often indicated an average rating, adding that the condition of trails was not bad, but should be improved.

Najwięcej turystów uważa, że głównym czynnikiem wpływającym na zainteresowanie turystyką rowerową na Roztoczu Środkowym jest natura tj. duża lesistość, obecność licznych obszarów chronionych oraz ciekawy krajobraz (49,2%). Wysoko została oceniona rola innych czynników takich jak unikalne walory przyrodnicze (32,0%), niewielki ruch samochodowy (31,2%), walory historyczne (21,1%), oferta noclegów (25,0%), dogodny dojazd z miejsca zamieszkania (29,7%). Do czynników niekorzystnie wpływających na rozwój turystyki rowerowej zaliczono kolejno: zaniedbanie szlaków rowerowych (29,7%), monotonię krajobrazów (28,9%), ruch samochodowy (25,8%), długi dojazd z miejsca zamieszkania (23,4%), brak tras trudnych technicznie (23,4%), oraz niewystarczającą wciąż ofertę noclegów i wyżywienia (21,1%). W dalszej kolejności ankietowani zostali poproszeni o ocenę szlaków rowerowych. Najwyżej rowerzyści ocenili jakość szlaków rowerowych wskazując na ich atrakcyjność turystyczną (65,6%). Nie najlepiej została oceniona ogólna ocena szlaków (36,7%), przebieg szlaków (35,9%), komfort jazdy (32,0%), najgorzej oceniono oznakowanie szlaków (27,3%) (tabela 4). Turyści zauważyli przede wszystkim fakt, że szlaki wytyczone są na terenach o wybitnych walorach przyrodniczych i kulturowych. W swoich odpowiedziach wskazywali jednak najczęściej ocenę średnią, dodając że stan szlaków nie jest zły ale należy dążyć do jego poprawy.

Table 4. The layout of cycling routes in Central Roztocze, in %

Tabela 4. Rozkład szlaków rowerowych na Środkowym Roztoczu w %

Rating/ Ocena	Very good/ Bardzo dobra	Average/ Średnia	Bad/ Zła
Course of trail/ Przebieg szlaku	35.9	53.9	10.2
Tourist attractiveness/ Atrakcyjność turystyczna	65.6	30.5	3.9
Comfort of cycling/ Komfort jazdy	32.0	57.0	10.9
Marking of trail/ Oznaczenie szlaku	27.3	57.0	15.6
General assessment/ Ocena ogólna	36.7	57.8	5.5

Source: Own elaboration.

Źródło: Badania własne.

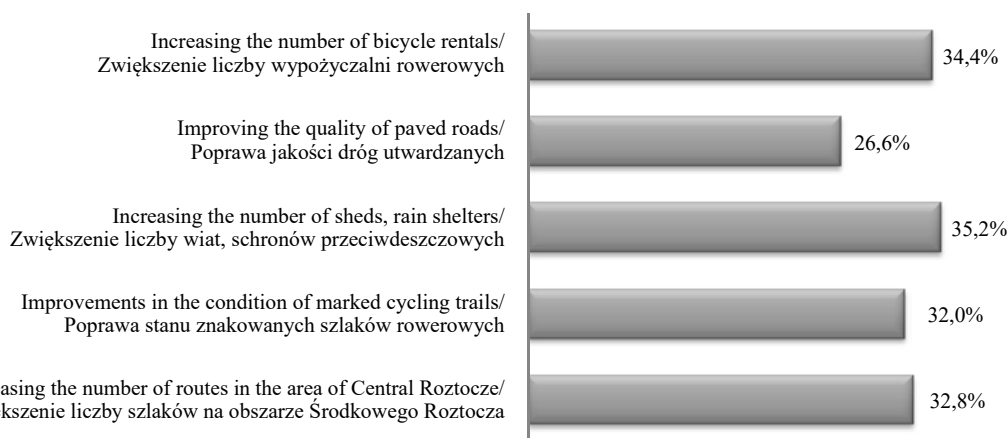

Figure 4. The distribution of factors influencing the improvements in the cycling tourism resource in Central Roztocze

Rysunek 4. Rozkład czynników wpływających na poprawę oferty turystyki rowerowej na Środkowym Roztoczu

Source: Own elaboration.

Źródło: Badania własne.

As factors influencing improvements in the cycling tourism resource, the respondents indicated, first of all, an increase in the number of trails (32.8%). An improvement in the quality of paved roads (26.6%), an improvement in the condition of marked cycling trails (32.0%), as well as an increase in the number of sheds and rain shelters (35.2%), were chosen almost equally. This means that activities related to the development of cycling tourism in the studied area are being undertaken on an insufficient scale. The results of the research are presented in Figure 4

Conclusions

On the basis of the conducted research, the following conclusions were reached.

1. Respondents most often cycle several times a week (35.9%), covering mainly distances of over 30 km (44.5%).
2. They visit the region under analysis mainly on their own bicycles (82.8%), to a large extent by car (58.6%), and in the form of walking tours (53.9%).
3. Cycling trips are almost equally organised individually (34.4%), with the family (31.2%), and friends (26.2%).
4. The main source of information on the visited area are tourist maps (38.0%), and the Internet (32.0%).
5. The main factor encouraging tourists to visit Central Roztocze is its natural beauty.
6. The respondents assessed the general condition of the routes as average (57.8%); in the opinion of respondents the range of lodging facilities is not wide enough to be able to travel freely without the prior planning and booking of accommodation.
7. Respondents rated highest the attractiveness of the areas with cycling trails (65.6%), and in their opinion the development of the infrastructure, including mainly increasing the number of bicycle rentals (34.4%), and improvements in the marked cycling trails (32.0%) in Central Roztocze, might be a factor conducive to the development of cycling tourism in this area.

In recent years, cycling tourism in our country has been experiencing a renaissance. Voivodeships, districts, and communes are creating concepts for trails on their territory. International, national, and regional routes are being built. Interest in this form of active recreation is growing. Cycling tourism is being practised by more and more people. This is evidenced by data from the reports on the operations of PTTK (The Polish Tourist and Sightseeing Society) (Kozioł 2019). Moreover, we can observe the evolution of the expectations of Polish tourists using organised cycling trips. They expect increasingly high quality of services and standard of accommodation, preferably with breakfast included in the price, as well as cyclist-friendly places on the route. In the case of tourist products such as tourist routes or cycling tourism regions, tourists expect extensive information on the Internet to help them plan their trips.

Jako czynniki wpływające na poprawę oferty turystyki rowerowej badani wskazali przede wszystkim na zwiększenie liczby szlaków (32,8%), niemal w równym stopniu wskazano poprawę jakości dróg utwardzanych (26,6%), poprawę stanu znakowanych szlaków rowerowych (32,0%), a także zwiększenie liczby wiat i schronów przeciwdeszczowych (35,2%). Oznacza to, że działania związane z rozwojem turystyki rowerowej na badanym obszarze podejmowane są na zbyt małą skalę. Wyniki badań przedstawia rysunek 4.

Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonych badań sformułowano następujące wnioski:

1. Respondenci najczęściej korzystają z jazdy rowerem kilka razy w tygodniu (35,9%), pokonując głównie trasy powyżej 30 km (44,5%).
2. Analizowany region zwiedzają głównie własnym rowerem (82,8%), w znacznym stopniu samochodem (58,6%) i pieszo (53,9%).
3. Wyjazdy rowerem niemal w równym stopniu realizowane są indywidualnie (34,4%), z rodziną (31,2%) i kolegami (26,2%).
4. Głównym źródłem informacji o zwiedzonym terenie są mapy turystyczne (38,0%) oraz internet (32,0%).
5. Walory naturalne są głównym czynnikiem zachęcającym do zwiedzania Środkowego Roztocza (49,2%).
6. Stan ogólny szlaków respondenci ocenili jako średni (57,8%), w opinii badanych baza noclegowa nie jest na tyle bogata aby można było spokojnie jechać bez wcześniejszego zaplanowania i zarezerwowania noclegów.
7. Badani najwyżej ocenili atrakcyjność obszaru, na którym znajdują się szlaki rowerowe (65,6%), a ich zdaniem rozbudowanie infrastruktury w tym głównie zwiększenie liczby wypożyczalni rowerowych (34,4%) a także poprawa znakowanych szlaków rowerowych (32,0%) na Środkowym Roztoczu może być czynnikiem sprzyjającym rozwojowi turystyki rowerowej na tym obszarze.

W ostatnich latach turystyka rowerowa w naszym kraju przeżywa renesans. Województwa, powiaty i gminy tworzą koncepcje szlaków na swoim terenie. Pojawiają się trasy o zasięgu międzynarodowym, krajowym i regionalnym. Wzrasta zainteresowanie tą formą aktywnego wypoczynku. Turystykę rowerową uprawia coraz więcej osób. Świadczą o tym dane ze sprawozdań działalności PTTK (Kozioł 2019). Ponadto obserwujemy ewolucję oczekiwań polskich turystów korzystających z zorganizowanych wyjazdów rowerowych. Spodziewają się oni coraz wyższej jakości usług i standardu miejsc noclegowych, najlepiej ze śniadaniem w cenie, a także przyjaznych rowerzystom miejsc na trasie. W przypadku produktów turystycznych takich jak szlaki turystyczne czy rowerowe regiony turystyczne, turyści oczekują obszernej informacji w internecie, która pomoże im zaplanować wyjazd.

The presented results are a contribution to the undertaking of further studies of cyclists staying in Central Roztocze. Their opinions should be taken into account when modifying the existing infrastructure or implementing new investments in this field. A great advantage of Central Roztocze is not only its well-developed network of cycling routes, but also its high tourist attractiveness waiting to afford rest and regeneration, and providing ideal areas for cycling tourism. Due to the noticeable increase of interest in cycling activity in Polish society in recent years, it is important to continuously support projects related to the development of a cyclist-friendly infrastructure. Activities such as the promotion of cycling routes, the creation of new routes, the organisation of rallies, and annual subsidies for cycling events on trails, will certainly contribute to strengthening the image of a cyclist-friendly area and the popularisation of cycling tourism in Central Roztocze.

Przedstawione wyniki stanowią przyczynek do realizacji kolejnych badań cyklistów odpoczywających na Środkowym Roztoczu. Ich opinie powinny być uwzględnione przy modyfikacji istniejącej infrastruktury lub nowych inwestycji w tym zakresie. Dużym atutem Środkowego Roztocza jest nie tylko dobrze rozwinięta sieć szlaków rowerowych, ale także wysoka atrakcyjność turystyczna predestynowana do odpoczynku i regeneracji, stanowiąc dobre teryny do turystyki rowerowej. Z uwagi na zauważalny w ostatnich latach wzrost zainteresowania aktywnością rowerową w polskim społeczeństwie ważne jest ciągłe wspieranie przedsięwzięć związanych z rozwojem infrastruktury sprzyjającej rowerzystom. Z pewnością działania takie jak promocja tras rowerowych, tworzenie nowych szlaków, organizowanie rajdów i coroczne dotacje do imprez rowerowych na szlakach przyczynią się do ugruntowania wizerunku obszaru przyjaznego rowerzystom i popularyzowania turystyki rowerowej na Środkowym Roztoczu.

References/ Literatura:

1. Borawska-Melnyk, A. (2016). *Czy turystyka rowerowa może stać się narodowym produktem turystycznym w Polsce?* Pobrane z: <http://rowerowypoznan.pl/czy-turystyka-rowerowa-mozestac-sie-narodowym-produktem-turystycznym-w-polsce>.
2. Dekoster, J., Schollaert, U. (2000). *Miasta rowerowe miastami przyszłości*. Luksemburg: Wspólnoty Europejskie.
3. Dembińska, M. (2016). *Turystyka rowerowa - narodowy produkt turystyczny Polski?* Pobrane z: <https://turystykawmiescie.org/2016/02/20/turystyka-rowerowa-narodowy-produkt-turystyczny-polski-relacja>.
4. Kozioł, M. (2019). *Analiza podaży turystyki rowerowej w Polsce*. Warszawa: Wydawnictwo POT.
5. Prószyńska-Bords, H., Fedczyszyn, M. (2012). *Turystyka rowerowa na obszarze cennym przyrodniczo na przykładzie Roztoczańskiego Parku narodowego – analiza zachowań turystycznych rowerzystów różnej proweniencji*. Warszawa: Akademia Wychowania Fizycznego.
6. Rogowski, M., Nadolski, M. (2015). *Turystyka rowerowa w aglomeracji Poznańskiej w opinii mieszkańców*. *Studia Periegetica*, 2(14), 137-155.
7. <http://jkr.org.pl/index.php?id=trasy-rowerowe>; dostęp: 12.10.2019 r.
8. <http://jkr.org.pl/index.php?id=kalendarz-naszyc-rajdow>; dostęp: 08.11.2019 r.